

Par parastu dzīvi, notikumiem un nebeidzamiem jautājumiem, savu ceļu uz rītdienu ejot

FOTO: no personiskā arhīva

Aija Tūna atgādina Karla Gustava Junga 1945. gadā teikto, ka „dēmonu vara ir milzīga un vienīgais veids, kā tos savaldīt, ir mierīgs savas personības attīstības ceļš. Un tas nav tik bezcerīgi, kā izskatās”, aicinot skolotāju iet pa šo ceļu, jo kopā ar savu skolotāju pa to iet mūsu sabiedrības rītdiena.

IK AIJA TŪNA

Speciāli „Izglītībai un Kultūrai”

Pagājuši nedēļa bija rudenīgi skaista un profesionāli interesanta, kopā ar kolēģi no Maltas vadot Eiropas Padomes programmas „Pestalozzi” semināru Minskā. Pedagogi no 13 valstīm sprieda par labākas izglītības pazīmēm, ciemojās Minskas skolās un pirmskolās, stāstīja par savās valstīs notiekošo, uzklusēja kolēģu praktisko pieredzi, rādīja cits citam bērnu un mazbērnu fotogrāfijas, dalījās līdzpaņemtajos gardumos un plānoja nākamās tikšanās iespējas. Mēs bijām dažādu tautību, dažādu reliģisko piederību un uzskatu cilvēki; viens neēda cūkgaļu, citam pie kafijas noteikti vajadzēja pienu, vēl kāds katru vakaru devās uz izrādi vietējā operas un baleta teātrī, bet cits tvēra katru interneta signāla drusciņu, lai sazinātos ar mā-

“ Vairs nav pietiekami piedāvāt cilvēkiem neregulāras un fragmentāras mācīšanās iespējas; ir jāraugās, kā daudzveidīgu demokrātiju ietvaros ir iespējams nepārtraukti attīstīt katra cilvēka potenciālu, jo tā vairs nav humānistiska vēlme; tas ir demokrātijas izdzīvošanas priekšnoteikums.

jiniekiem vai padarītu nebeidzamos darbus.

Profesionālo sarunu uzmanības centrā bija jautājums, kas tad īsti būtu jādara, bet vēl jo vairāk – kā jādara, lai ikdienas gaitās iedzīvinātu programmas „Pestalozzi” direktora Jozefa Hūbera (*Josef Huber*) pieminētos labas pedagoģijas principus: strādāt ar kaisli un aizrautību, izturēties pret cilvēkiem ar cieņu, nenodarīt kaitējumu un – darīt! Tas viss ir nepieciešams, lai veidotu daudzdimensionālu, daudzfunkcionālu sadarbību, kurā savstarpējas mācīšanās procesā iesaistās maksimāli daudzveidīgi partneri – ieinteresētās puses. Mācās visi, un mācās arī skolotājs, kaut gan mēdz teikt, ka ikviena apzināta mācīšanās darbība pieaugušajiem nereti saistās ar izaicinājumu un apdraudējumu pašvērtējumam – apzinoties, ka mēs neesam pilnīgi un nezinām visu.

Uz konkrētu piemēru, tostarp mūsu skolas kā kopienas resursu centra, attīstības pieredzes bāzes balstoties, runājam, ka, tikai apvienojot specifiskās un caurviju zināšanas, prasmes un attieksmi, mūsdienu Eiropā ir iespējams sasniegt tādas mācīšanās rezultātus, kas palīdzēs sabiedrībām kļūt politiski, sociāli, ekonomiski un ekoloģiski ilgtspējīgām un demokrātiskām, piešķirot pavisam jaunu, dziļāku nozīmi mūžmācīšanās jēdzienam. Vairs nav pietiekami piedāvāt cilvēkiem neregulāras un fragmentāras mācīšanās iespējas; ir jāraugās, kā daudzveidīgu demokrātiju ietvaros ir iespējams nepārtraukti attīstīt katra cilvēka potenciālu, jo tā vairs nav humānistiska vēlme; tas ir demokrātijas izdzīvošanas priekšnoteikums. Tika meklēta arī atbilde uz jautājumu „kā?”: iesaistoties starptautiskās profesionālās pilnveides programmās, daloties iegūtajās atziņās, veidojot darbīgas un saliedētas komandas uz vietas, skolās, esot kopā ar kopienām. Seminārs beidzās tajā labajā noskaņā, kad pirms piecām dienām pirmo reizi satikti cilvēki liekas kā visu mūžu pazīti un prieks par mājāsbraukšanu cīnās ar skumjām par šķiršanos.

Un tad rīts pēc piektdienas, 13. novembra, kas bija sagādājis kārtējo īsto kontroldarbu ikvienam – un ļoti jo ļoti tieši ikvienam skolotājam. Kā reaģēt pašam, kā paskaidrot un iz-

skaidrot citiem šķietami neapveramo un neizskaidrojamo? Kā runāt par to, ka vienīgās patiesības sludināšana, varaskāre, tiekšanās pēc panākumiem par katru cenu gluži nemanāmi aizved bīstamās takās? Kā pamanīt un brīdināt, ka gan bailes un norobežošanās, gan fanātisms un ziedošanās kādai idejai var izvērsties par iezīmēm, kas ir bīstamas indivīdam un apkārtējai sabiedrībai? Kā nav nepieciešams uzņemties ne klases, ne pasaules policista lomu, cenšoties visu pakļaut savai vai kāda augstāka spēka gribai un redzējumam. Ka tā rodas kompleksi, kuru ilglaicību uztur nespēja tos apzināties, jo tam ir nepieciešams gan indivīda, gan sabiedrības apziņas briedums.

Un tad, kad ļaunums ir noticis, ko darīt tad? Kā bailēs no lielajiem briesmoņiem pašam nekļūt ne par briesmoni, kas ir gatavs vairot naidu, atriebību un ciešanas, ne par glēvu skaidiņu, kas tiek mētāta pasaules vētrās un tā vien cenšas atrast drošāko un mierīgāko vietu? Kā nekrist galējībās un spēt būt vienlaikus modriem un līdzcieģīgiem? Jā, iespējams, ir laiks skolas bibliotēkā vai kur citur atrast grāmatu, ko savulaik kā daļu no sociālo zinību mācību materiāliem saņēma visas Latvijas skolas, ar Eves Bantingas (*Eve Bunting*) stāstu „Ļaunie briesmoņi” (*Terrible Things*) un padomāt, vai drošība ir tik droša un cik ilgi varam dzīvot ar apziņu, ka šī ir vieta, kur ir visdrošāk baidīties, kā tika teikts tajā sirsnīgajā bērniības „multenē” par kaķēnu un kucēnu.

Jautājums jau ir par to, kas notiek ar mums un mūsu pašu skolās. Vai tur aug mazi zaldātiņi, kuri prot braši skandēt pareizos tekstus, zina, kad ir jāiet pa labi un kad – pa kreisi, prot uzminēt, kas kuram patīk un būt pirmie un vislabākie? Vai tomēr tur veidojas drosmīgi, apņēmīgi un darbīgi, un vienlaikus domājoši cilvēki, kuri apzinās, ka daudzās situācijās nav vienīgās pareizās atbildes un šķietami atšķirīgajā ir daudz vairāk kopīgā – ja vien to prot un vēlas ieraudzīt? Vai tie ir cilvēki, kuri apzinās, ka ir situācijas, kurās nav iespējams darīt neko citu „kā tikai tīrīt pašam sevi, uzņemties atbildību par ikdienas niekiem un izvēlēm un tad, kad jutīsies gana stiprs, sākt veidot lietas un

“ Kā runāt par to, ka vienīgās patiesības sludināšana, varaskāre, tiekšanās pēc panākumiem par katru cenu gluži nemanāmi aizved bīstamās takās? Kā pamanīt un brīdināt, ka gan bailes un norobežošanās, gan fanātisms un ziedošanās kādai idejai var izvērsties par iezīmēm, kas ir bīstamas indivīdam un apkārtējai sabiedrībai?

notikumus, kas nav reakcijas uz asinspirti, bet dziedina šo planētu dienu no dienas” – tā mūsu pašu Inese Indāne.

Iespējams, šī sevis tīrīšana sākas ar būšanu kopā, saskarsmes punktu meklēšanu un nevardarbīgu savas pārliecības paušanu. Tā, kā to darīja skolas, kurās pirmdienas vakarā notika sirsnīgi valsts svētku koncerti (personīgs paldies par gaismu un sirsnību Pumpuru vidusskolai Jūrmalā!). Tā, kā to ar „Facebook” starpniecību visai pasaulei pateica Kulas pamatskolas 5. klases skolēni un audzinātāja: „Mēs sakām JĀ: priekam, draudzībai, mieram, milestībai, sapratnei, prasmei uzklusēt, saticībai, sadarbībai, labiem darbiem, brīvībai, tolerancei, drošībai, skaistumam, izpalīdzībai, brīvai Eiropai, laimei, ģimeniskumam, labvēlībai, Latvijai, Eiropai un pasaulei kā mūsu kopīgajām mājām!”

Karls Gustavs Jungs (*Carl Gustav Jung*) 1945. gadā esot rakstījis, ka „dēmonu vara ir milzīga un vienīgais veids, kā tos savaldīt, ir mierīgs savas personības attīstības ceļš. Un tas nav tik bezcerīgi, kā izskatās”... Pa šo ceļu ir jāiet skolotājam, jo kopā ar savu skolotāju pa to iet mūsu sabiedrības rītdiena. ■